

Szervezetünk és a kánikula

Orvosi tanácsok

Sok munkájuk akadt a mentőknek az elmúlt forró napokon — tájékoztatott bennünket dr. Benedek Judit, megyei mentőfőorvos. Szegeden 41 esetben hívták olyan beteghez őket egy hét alatt, akinek rosszullétét nem sérülés és nem mérgezés okozta. Ezeket az ügynevezett spontán rosszulléteket többnyire a meleg váltja ki, vagy erősen elősegíti. A legérzékenyebbek erre az időjárásra az idős, magas vérnyomású, érlemezsedéses emberek, közülük nyolcat kellett intézetbe szállítaniuk a mentőknek. Második helyen a bizonytalan eredetű gyomor- és bélpanaszok állnak, melyekről feltételezhető az ételmérgezés is. Ajtaltak el emberek: meleg autóbuszban, a munkahelyen, utcán és az uszodában is. Öt beteget asztmás fulladás, 3 felnőttest és 1 gyereket pedig epilepsziás roham miatt kellett gyorsan orvosi felügyelet alá helyezniük. Gyakori volt felnőttek és gyerekek között egyaránt az erős fejfájás, melyet nap-szúrás vagy hőpangás okozott. Előfordult, hogy egy munkahelyről telefonáltak a mentőknek, háromszor kifáradásos rosszullét miatt. A három súlyos szívvroham közül kettő bizonyult infarktusnak.

Főlölesleg elsorolnunk a meleg okozta tüneteket, hiszen egyikében-másikában valamennyiünknek bőven volt részünk az elmúlt napokban. Mégis, nem árt azt tudnunk, mi játszódik le ilyenkor a szervezetünkben és hogyan lehet tőlünk tel-

hető módon megelőzni az esetleges betegségeket. Erről kértük az orvos véleményét: A magasabbrendű élőlények szervezetét központi, akaratunktól függetlenül működő „automatizmus” szabályozza. Ez a szabályozás biztosítja többek között a test állandó belső hőmérsékletét, a szervezet vízháztartását, fényvédelmét, megfelelő vegyhatást és sok egyéb olyan működést, melyet normális körülmények között csak mint kellemes közérzetet érzékelünk.

A külső környezet durva változásait — és ezek között a kánikulai meleget — ez az organizáció csak megerősítéssel tudja kiegyensúlyozni. Az erős, égető fényinger ellen a bőrben lerakódó festékek (leburnulás), a meleg ellen párologtatással (izzadás) védekeznek. Ha ez a védekezés hiányos, súlyos rosszullét, napszúrás, hőségta a következménye, melyek könnyű esetben szédülést, fejfájást, étvágytalanságot, súlyosabb esetekben komolyabb megbetegedést jelentenek.

Van azonban a meleg hőmérsékletnek egy gyakoribb veszélye is, amely megterheli az orvosokat, mentőket és növeli a fertőző kórházak forgalmát: a nyári hasmenések. Az elszaporodott le-

gyes, a tisztátalan kéz ugyanis olyan baktériumokat juttatnak az ételiszerekre, melyek ezen a hőmérsékleten jó „táptalajra” jutva igen gyorsan szaporodni képesek. Ilyen táptalajok a tejrel készült ételek (fagyaltmassza, kréms-

stb.), húsfélék, amelyek ezen baktériumok elszaporodása révén hamar megromlanak, és mivel ezen baktériumok anyagcseretermékei mérgezőek, azokat a szervezet igyekszik mielőbb eltávolítani hasmenés és hányás útján. Ha az említett baktériumok a szervezetben is képesek tovább szaporodni, fertőző hasmenés jön létre, mely veszélyezteti a családtagokat és a környezetet is.

Nyári melegben a sok izzadás miatt sok folyadékot veszítünk, a folyadékhiányt szomjúságérzet jelzi. Ha ehhez a hányással és hasmenéssel további folyadékvesztés járul, folyadékfelvételi képtelenséggel (hiszen a hányás miatt nem jut a szervezet folyadékhoz), valamint, mivel gyomorsavat és bélnedveket is veszítünk, a szervezet fokozottan nehéz helyzetbe kerül, kiszárad, súlyos állapot jön létre. Fiatal, egészséges szervezet, ha ez az állapot nem tart sokáig, képes lehet az egyensúlyt helyreállítani, legtöbbször azonban, főleg csecsemők és kisgyermekek, valamint az idős emberek sürgős orvosi, sőt kórházi kezelésre szorulnak.

Mi a teendő ilyen esetben?

Elsősorban természetesen a megelőzés, vagyis ne fogyassunk állott, tisztátalanul kezelt, vagy olyan ételiszert, melyhez legyek hozzáfértek. Itt kell megjegyezni, hogy az említett baktériumok szaporodása hűtőgépekben sem szűnik meg, csak lelassul, ezért a hűtött ételiszert sem tartható el korlátlan ideig. Mossunk gyakran kezét, lehetőleg folyóvízben, szappannal.

Fogyassunk bőven folyadékot, ha mód van rá, szeszmentes gyümölcslevek formájában is, az izzadás által létrehozott vízvesztés pótlására. Ha ennek ellenére megbetegszünk, próbáljunk továbbra is bő, de kis adagokban fogyasztott folyadékfelvétellel úrrá lenni betegségünkön. Amennyiben a hasmenés nem szűnik, vagy hozzá hányás, rossz közérzet, gyengeség társul, azonnal jelentkezzünk az orvosnál.

Ch. A.

A brigád a névadóról

A Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat Szőnyi Márton szocialista brigádjától kaptuk az alábbi megemlékezést mártír névadójukról. A brigád évek óta gyűjti az emlékeket és a dokumentumokat Szőnyi Mártonról. A két fotót is tőlük kaptuk: Szőnyi Márton arcképét és egy lengyel partizánokkal készült csoportképet.

Szvjetosinoból indultak elsőként hazánk felszabadítására. Az augusztusi hajnalon csendben készülődtek, szorosra húzott hevederek az ejtőernyőkön, a fegyverek. Derengett kelet felől, mikor tizenegyen beültek a szállító gépbe.

A parancsnok gondterhelten nézte óráját. — Két óra múlva, otthon, hazai földön, ismét annyi év után! Fogás, hadikórház, majd a lengyel partizánok között. Mennyi vizsga. Milyen szép is lesz repülésre oktatói majd a fiatalokat, munka a mentésben, a szántóföldek felett; vagy tanítani a kereskedelmi iskolán?

Gondolataiba belevágott a légszűrő éles füttye, magas, sivitó hang, a gép megremegett, felbőgött a jobb, majd a bal motor. Előre ment a rádióshoz, engedélyt kértek az indulásra. Neki-futás után emelkedni kezdtek.

A Kárpátok felett, 4 ezer méteren erős elhárítótűzbe kerültek. Tovább a cél felé! A jelzőlámpa kigyúlt, Novotnij jött hátra, felnyitotta a gépjárműt. Egymás után tűntek el az ejtőernyősök. Ősz Szabó János politikai biztos, Bráz Lajos rudai bányász, Molnár István, Szoták Mihály berendei földműves, Bali Ferenc, Kiss Benjamin dédési bányász, Csizmadia Gyula pécsi bányász, G. A. Novotnij főhadnagy, Vologva Zseisajev, Szemjonuk Polinickaja rádiósok. A partizáncsoport orvosa J. I. Ionov és a parancsnok, Szőnyi Márton főhadnagy következett. Zuhant a föld felé, egy rántás és az ernyő

kupolája feszült felette. Ágrecsegés, egy-két horzsolás és máris ropogtak körülötte az erdő fáinak gallyai.

Gyülekezett a csoport, rákétá roppent a magasba, hosszú géppisztolyosorozat halt el visszhangozva a Hangony völgyében. Kutyaugatás, fegyverropogás. A parancsnok a patakba ugrott, csizmája az iszapban maradt, vastag gyapjúzoknija csúszott a vizes partoldalra. Vologvához küszött; — Keresz összekötést!

Ősz Szabóval küsztek tovább a cél felé. Közelből lövés csattant, Feri lero-gyott, János hosszú sorozatot küldött a felbukkanó szürke alakra. Futottak tovább, Marci kezébe vette a köteget, kihúzta a biztosítót

és az árokba vetette. Pár lépést futottak visszafelé, s a vízbe csapódtak.

Hatalmas detonáció, reng a föld. 1944. augusztus 8-a. János és Marci egymást támogatva lépdel a betájtolt gyülekezőhely, Zabar felé.

Még egy hónapig harcoltak a tülerővel szemben, tizenhárom ezrednyi erőt kötöttek le és hősi halált haláltak. Ezzel tehermentesítették a frontot, mely feltartóztatlanul tört előre Nyugat felé.

A Hangony partján áll az emlékműnk, a Renget-völgy fái alatt, ahol ma a hatalmas tisztás, békés kirándulóhely áll és ahová elvisszük a háló koszorúját az első magyar partizáncsoport bevetésének 30. évfordulóján.

A műemléksziget védelme

Különleges tűzjelző berendezéseket helyeztek üzembe az Onyega-tavi Kizsi-szigeten, ahol az ősi orosz faépítmények remekművei láthatók. Leningrádi mérnökök elektromosították a faépületek külső és belső védelmét. A kizsi székesegyház, a templomok és az őrtornyok belsejében és külső falain hőérzékelők kábeleket és vízpermetezőket helyeztek el. Amint a hőmérséklet +72 °C érték fölé emelkedik, működni kezdenek a távérzékelők, kinyitják

a vízpermetező berendezés csapjait. Ez utóbbi a megfelelő helyre fecskendezi a vizet és a pincében elhelyezett tartályokból érkező oltóhabot. A vezeték belső nyomásának csökkenése esetén automata rendszer gondoskodik a tartályok feltöltéséről a tó vízből.

A berendezés — az oltási művelet megkezdésével egyidejűleg — fény- és hangjelzéssel riasztja a tűzoltóságot.

Magyar gépsor Bakuban

Automata gépsort szereltek fel magyar szakemberek Bakuban, a hűtőszekrénygyárban. A hűtőszekrények dobozának készítésére és a szekrények szerelésére szolgáló gépsort a Komplex Kiskereskedelmi Vállalat szállította.

A bakui gyár 5 éve megkezdett teljes rekonstrukciójára 12 millió rubelt irányoztak elő. A rekonstrukciót elég néhány számmal jellemezni: a korábbi 200 méter szállítószalaggal szemben ma 8 kilométer hosszúságú szalag működik az üzemben. Az automatizálás valamennyi technológiai folyamatnál eléri a 90 százalékos szintet. Bővült a gyár alapterülete is.

A legfontosabb azonban — a hűtőgépdobozok gyártására és a gépek összeszerelésére alkalmas automata gépsor — hiányzott. A bőséges választékból a bakuiak miért éppen a Komplex ajánlatánál állapodtak meg? — ezzel a kérdéssel fordult a Novoszty Sajtügynökség tudósítója Ajaz Mutalibovhoz, a vállalat igazgatójához.

— Megtudtuk, hogy a magyar tervezők nemrég hozzákezdtek egy ilyen gépsor létrehozásához. Ez a választ megfelelt nekünk — lehetőséget adott az üzem helyelosztásával kapcsolatos korrekcióknak figyelembevételére. Szakembereink egy csoportja Magyarországra utazott és a helyszínen talált választ a problémákra.

Hemberger Antal, a szerelés vezetője így nyilatkozott:

— A Komplex számára is nagyon érdekes volt a bakui megrendelés — lehetőségünk nyílt szerelés közben ellenőrizni automata gépsorunk első példányait. Sikeresen elvégeztük, és a bakui gépvártókkal gyümölcsöző

együttműködést alakítottunk ki.

Most szerelik a gyárban a Komplex második gépsorát. Az idén nyáron befejezik a vállalat rekonstrukcióját. A bakuiak — a magyar technika segítségével — 160, 180, 200 és 240 literes hűtőszekrényeket is gyárthatnak.

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

Újságok, korok, események

62. Parlament előtt az állami házassági törvény. Szegedi Napló, 1891. november 22. Seregi Jánosok.

— Egy vad nyilatkozik. — Az elszaporodott vadházasságok dolgában közölt cikkeink élénk visszhangra találtak a társadalomban és úgylátszik, a megénekelt „vadak”-nak is elevenökre találtak a leleplezések. Erre a mi cikkünkre ma a következő meghatóan nagyon figyelemre méltó és jellemző választ küldte be nekünk egy szegedi — vad.

Tisztelt szerkesztőség.

Az a megtiszteltetés ér bennünket, a „vadakat”, hogy becses lapjuk velünk, a mi „istentelen” családi állapotainkkal szívességek foglalkozni. Azt méltóztatik tanácsolni a tekintetes főkapitány úrnak, hogy üssön közibé, verjen szét bennünket: embórt azt asszonytól, asszonyt az embórtól, vagy pedig házastíson ki bennünket hámarosan, mert a mi gyerekeink Senki Gáspár és minéinkünk nincsen szegényünk és több eφέle kígyót-békát kiáltanak mireánk.

En nagyon szegény ember vagyok: favágó, aki egy kis frást is tud, hát abba nem szólok, menyinyi igazság van abban, amit mirőlünk írnak,

hogy kicsoda vétek az, amit mi a jó isten és a közérkölciség ellen vétünk, de azt tudom, hogy én 16 esztendő óta élek az én szegény asszonnyal és sohasé éreztem még azt, hogy minik erkölcsstelenek volnánk. Arra, hogy miniket ki-házassítsanak, elmondom az én esetemet, ahogy minik az asszonnyal összebajlódtunk.

Egy nap számba jártunk, az asszonyom akkor még majd csak gyerek volt, téglát hordtunk együtt, mikor a Kiss Dávid-házat építettük. Az anyja azt mondta nekem, Odaadom kendnek a lányt, ha megbecsüli kend és eltartja. Egy szóval se mondtam, hogy nem kell. Annyit szól-tam csak a lánynak: Eljőnnél-e hozzám? A vá-lálával intett, hogy bánja is ő, de a szemembe né-zett szépen. Elvittem haza, oszt az enyim volt.

Már most azt tetszik gondolni, tán mi köz-tünk sose volt szóban, hogy meg kellene eskü-dni, mert úgy szebb volna.

Mindjárt is az forgott az eszünkben az első héten. Azt mondtam az asszonnyomnak, hogy te is takarítsd hé, én is takarítok, egy-két hónap alatt megtakarítjuk a pénzt, ami az áldásért dukál a papnak.

Elkezdődött rakosgatni a garasainkat, az asz-szony váltig incselkedett vélem, hogy meglásd hé, az enyim több lesz. De nagyon szükösen ment, mert az ember ha dolgozik, sokat eszik.

Titokban, hogy az asszony ne tudja, el is mentem a paphoz kérdeni: mibe kerülne egy szegény pár család esketése? A legolcsóbb áld-ás ára, úgy mondták — 8—10 frt a hirdetéssel. Összerokadt a világ előttem, már három hón- napja gyűjtöttem a pénzt, még is csak 1 frt 40 kr-nál voltam.

A krajczárok egyre nőttek ugyan, hanem az asszony beteg lett.

Másnap munkába kellett menni, de az asz-szony feküdt, nagyon halvány volt.

Elfogyott a kis készletünk, a kenyér is, a pa-tika is drága, jó meleg húseves kellett a be- tegnek: egyszer csak hozzányúltam a megtakarí-tott pénzecskenkhez.

Hanem újra kezdtük. Rakosgattuk a krajczá-rokat szépen, volt már megint valamennyi, ami-

kor megszületett az első gyerek. Most az vitte el a megtakarított kis pénzt.

Azóta született hét gyerek, kettő meghalt, ezek összesen isten tudja hány-szor vitték el a stóla-pénzt, ami az áldásért járt volna.

En vágom a fát, az asszony mos, vasal, a gyere-keket esznek, néha valami járvány van, ami egyiket-másikat lefogja és akkor újra, újra ki-fogy a lakodalomra való pénzecskenk.

Az asszony a múltkor is nagy beteg volt.

Akkor ezt mondta: no apja, addig gyűjtöget-tük az esketési stólát, míg a te hitetlen asz-szonnyodnak temetési stóljája lesz. El ne költsd, hé! Most meg hideg van, tüzelőfa kell, a gyere-kek is nőnek, a Jancsit odaadom inasnak, itt marad még négy és most egynek sincs elrontva a gyömrocskája.

En le is mondtam már régen arról, hogy ilyen állapotok közt valaha megtakaríthassuk azt a tíz forintot, ami megválthatna bennünket, de az asszony, az reménykedik és ámbár szigorúan el-tiltottam: éjjelenként is mos és vasal.

Mondom neki: az lesz a vége, hogy mire meg lesz a pénzén, összerokadsz asszony megint.

Szomorúan néz rám és azt mondja, hogy — ne féljek.

A szomszéd asszonyt is megkértem, ne mond-ja el az asszonnyal, hogy mi van írva az újság-ba az olyan istentelenekekről, amilyenek minik is vagyunk, mert az nagyon elkedvetlenítene. Es mindjárt megolvastam a mostani kis pénzgyűj-teményünket hogy, hogy is állunk. Összen 3 frt 17 kr. (Az asszonnyé 2 frt 15 kr., mindig túltesz rajtam.)

Még igen messzire vagyunk, ki tudja, mire a t. szerkesztőség ezen soraimat a mi vad életünk-ről elolvassa, akkorra megszületik az én nyol-czadik kis senki Gáspárom, aki mindjárt kimar-kolja az esketési stóla — pénzecskenket.

Végül azt akarom mondani, biz' én nem szé-gyenlem, hogy ilyen vadak vagyunk. S minket ugyan el nem választ csak az ásó, kapa.

Seregi János favágó

(Folytatjuk.)